

[Else-Merete Ross.]

må vi alt sammen se nærmere på i udvalget. Jeg er fuldt ud klar over, at de forslag, som kontaktudvalget og ministrene har fremsat, koster mange penge. Jeg ser også en vis fare for, at vi gennem forslagene ikke opnår de ønskede resultater; de opnås kun, hvis der skabes en anden indstilling i befolkningen. Det ville være af største betydning, hvis tv og radio trak på samme hammel som undervisningsministeriets konsulenter. Det er svært at få 12—13-årige børn til at styre deres nysgerrighed med hensyn til forbudt hashrygning og tro på, at det kan være skadeligt for dem, når tv betragter hashrygende voksne, kendte personligheder, som god underholdning. Jeg tror, tv og radio kunne være de bedste medhjælpere i det oplysende og forebyggende arbejde og derved bidrage til at spare på de for øjeblikket nødvendige udgifter til at prøve at hjælpe dem, der er kommet ud i uføret.

Morten Lange: Det meget vanskelige problem, vi nu igen har til debat, drejer sig i realiteten om, hvad der sker, når en ny rusgift eller en serie af nye rusgifte trænger ind i et samfund. Vi ved fra andre tilfælde, hvor noget sådant er sket, at det kan være særdeles farligt og have meget vidtgående følger.

Det, som er særpræget i dette tilfælde, er, at det er en ganske bestemt gruppe af samfundet, der bliver ramt, nemlig ungdommen. De bare lidt ældre har stabiliserede vaner over for rusgifte af den ene eller den anden art, som der er en meget lang tradition for, og hvor samfundet har en række kontrolmekanismer. De kan naturligvis også komme ud for uheld, men det er i hvert fald i denne sag så helt grundlæggende typisk, at det er et problem for ungdommen, der ikke har et sådant sæt etablerede vaner. Det var derfor ikke en helt ægte forestilling, da en serie midaldrende forfattere viste deres hashpiber frem for offentligheden. Det var ikke dem, der havde et problem, og de forflygtigede det snarere end at vise hen til dets virkelige kerne.

Siden vi diskuterede sagen her sidst, er det mit indtryk, at der er sket nogen stabilisering af hashforbruget i ikke helt ubetydelige kredse. Der er flere, der har fundet et balanceret forhold til denne rusgift, men til gengæld synes der også at være sket det, at

udbredelsen er blevet overordentlig meget større og naturligvis til en meget stor gruppe unge med et ustabiliseret forhold over for disse nye giftstoffer. Vi har måske somme tider her i dag haft fornemmelsen af, at det, det drejede sig om, var en lille gruppe, som vi kunne holde under behandling af en eller anden art, og det er selvfølgelig rigtigt, at der findes små grupper af meget hårdt ramte, som skal undergå, skal vi sige en mere præcis behandling. Men hvis vi ser på problemet i dets hele udstrækning, er det i virkeligheden efterhånden ved at være et problem for en meget, meget stor del af ungdommen i alderen fra 15 til 18-19 år, eller hvor man nu vil sætte grænserne. Efter hvad jeg hører, er der en tendens til, at undergrænsen for denne gruppe er for nedgående.

Man kan jo altid spekulere på årsagerne til, at noget sådant sker. De andre gange, vi har set en rusgift pludselig komme ind i et samfund, har den som regel været plantet dér af nogen, som af uvidenhed eller måske i direkte interesse har påført befolkningen den ny rusgift. I dette tilfælde forekommer det mig at vi snarere står over for et egentligt samfundsmæssigt problem, en sammenhæng med samfundsudviklingen, hvor for mig meget tyder på, at selve udviklingen af industrisamfundet, der løber for hurtigt for menneskene, har en meget væsentlig betydning for, at en sådan rusgift finder en plads og især da hos ungdommen. Vi har ladet uddannelsen halte bagud i mange år, og mange andre steder er vi ikke fulgt med i den samfundsmæssige udvikling. Teknologien er løbet fra os, og derfor sker der noget med menneskene. Det er i realiteten det, vi ser her. Virkningen er ganske typisk, svarende til årsagen. Virkningen er en samfundsflugt over i passivitet og altså med en betydelig risiko for, at man, som det hedder i det dertil knyttede sprog, „flipper ud“ og med en direkte menneskelig ruin som følge; hvis man flipper så langt ud, at man kommer over i de hårde stoffer.

Det er altså et system af giftstoffer, som indeholder ganske betydelige faremomenter, det er helt klart, men som samtidig har en udbredelse, der gør, at de foranstaltninger, der må træffes for at holde tingene under kontrol, er overordentlig forskelligartede, sådan at man næsten ikke kan sammenligne